

xvii De his que per incarnationes xpi sunt collata credentibus.

xviii De natiuitate domini ex maria virgine et spiritu sancto

xix De verbu[m] caro factum quod est xps iesus et sapientie thesauros in se habeat et scientie.

xx Neminem posse sine fide ad veram beatitudinem peruenire

Aurelij Augustini episcopi de trinitate liber tredecimus incipit

De gemino rationalis mentis officio. quorum vnum ad temporalia. aliud pertinet ad eterna. **Capitulum I.**

In libro superiore huius operis duodecimo satis egimus discernere rationis mentalis officium in temporalibus rebus. ubi non sola cognitio. verum et actio nostra versatur ab excellentiore eiusdem mentis officio: quod premeditationis eternis rebus impenditur ac sola cognitione fruuntur. **Commodum** autem fieri putato: ut de scripturis sanctis aliquid interseramus: quod facilius possit vtriusque dinoscere. **Euangelium** suum iohannes euangelista sic exorsus est. **In principio** erat verbum: et verbum erat apud deum: et deus erat verbum: hoc erat in principio apud deum: omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil. **Quod factum** est in ipso vita erat. et vita erat lux hominum: et lux in tenebris lucet: et tenebre eam non apprehenderunt. **Fuit homo** missus a deo cui nomen erat **Iohannes**: hoc venit in testimonium: ut testimonium preberet de lumine: ut omnes crederent per illum. **Non** erat ille lux: sed ut testimonium preberet de lumine. **Erat lux** vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. **In mundo** erat: et mundus per ipsum factus est: et mundus eum non cognouit. **In propria** venit et sui eum non receperunt. **Quot** quot autem receperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri: his qui credunt in nomine eius. **Qui** non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. **Et** verbum caro factum est et habitauit in nobis. **Et** vidimus gloriam eius: gloriam quasi unigeniti a patre: plenum gratie et veritatis. **Hoc totum** quod ex euangelio posuit: in precedentibus suis partibus habet quod immutabile ac sempiternum est cuius contemplatio nos beatos facit. **In consequentibus** vero: permixta cum temporalibus commemorant eterna. **Ac per hoc** aliqua ibi ad scientiam pertinent: aliquid ad sapientiam: sicut in libro duodecimo precessit nostra distinctio. **Quia** in principio erat verbum: et verbum erat apud deum: et deus erat verbum: hoc erat in principio apud deum. **Omnia** quae ipsa facta sunt: et sine ipso factum est nihil: quod

factum est in ipso vita erat: et vita erat lux hominum: et lux in tenebris lucet: et tenebre eam non comprehenderunt. **Contemplatiua** vita requirit et intellectuali mente cernendum est. **Qua** in re quanto magis quis profecerit: tanto fiet sine dubitatione sapientior: sed propter id quod ait. **Lux** lucet in tenebris: et tenebre eam non apprehenderunt: fide vtriusque opus erat quod crederet quod non videretur. **Tenebras** quippe intelligi voluit auersa ab huius luce eamque minus idonea proueri corda mortalium: propter quod adiungit et dicit. **Fuit** homo missus a deo cui nomen erat **Iohannes**: hic venit in testimonium ut testimonium preberet de lumine ut omnes crederent per illum. **Hoc** iam temporaliter gestum est: et ad scientiam pertinet que cognitione historica continetur. **Hominem** autem **Iohannem** in phantasia cogitamus que de humane nature noticia impressa est nostre memorie. **Et** hoc eodem modo cogitatur: siue qui ista non credunt siue qui credunt. **Utriusque** enim notum est quid sit homo cuius exteriori partem: id est corpus per corporis lumina didicerunt. **Interiori** vero: id est animam in seipsis: quia et ipsi homines sunt: et per humanam prouersationem cognitam tenent: ut possint cogitare quod dicitur. **Fuit** homo cui nomen erat **Iohannes**: quia et nomina sciunt loquendo et audiendo. **Quod** autem ibi est: missus a deo: fide tenent qui tenent: **Et** qui fide non tenent: aut dubitatione ambigunt: aut infidelitate derident. **Utriusque** tamen si non sunt ex numero nimis insipientium: qui dicunt in corde suo: non est deus: hec audientes verba vtriusque cogitatur: et quod sit deus: et quod sit mitti a deo: et si non sic res se habere certe sicut valent. **Fide** porro ipsam quam videt quis in corde suo si credit: vel non esse si non credit: aliter nouimus: non sicut corpora que videmus oculis corporis et per ipsorum imagines quas memoria tenemus: etiam absentia cogitamus nec sicut ea que non vidimus et ex his que vidimus cogitatione vtriusque formamus et memorie commendamus: quo recurramus cum voluerimus: ut illic ea vel potius qualescunque imagines eorum quas ibi fiximus similiter recordatione cernamus. **Nec** sicut hominem viuum cuius animam etiam si non videmus ex nostra coniectimus: et ex motibus corporalibus hominem viuum sicut videndo didicimus intuemur etiam cogitando. **Non** sic vnde fides in corde id est ab eo cuius est: sed eam tenet certissima scientia: clamaturque scientia. **Cum** itaque propterea credere iubeamur: quia id quod credere iubemur videre non possumus: ipsa tamen fide quam in eis non videmus in nobis: quia et rebus absentium presens est fides: et rebus que foris sunt intus est fides: et ipsa tamen temporaliter

Ubi. a

Iob.

De. 52.

Ubi. s.

lter fit in cordibus hoim. Et si ex infidelibus fideles fiit: perit ab eis. Aliqñ aut̄ ⁊ reb⁹ fals̄ accommodat̄ fides: loq̄mur em̄ sic vt dicamus habita est ei fides ⁊ decept̄. Qualis fides: si tñ ⁊ ip̄a dicēda ē fides: nō culpabilis de cordi b⁹ perit: qñ eā inuēra x̄itas pellit: optabilis at̄ rez veraz in easdē res fides transit. Nō enīz dicendū est perit: qñ ea q̄ credebant̄ vidētur. Nunq̄d em̄ adhuc fides dicēda ē cuz diffinita sit in epl̄a ad heb. fides: dictūq̄ sit eā esse con- iunctionē rez q̄ nō vident̄. Deinde qd̄ sequi tur. **Hic** venit in testimoniū: vt testimoniū p̄- hiberet de lumine vt oēs crederēt pillū: actō vt dixi t̄p̄alis est. **Ap̄aliter** em̄ testimoniū p̄hi- betur etiā de re sempiterna qd̄ est intelligibi- le lumen. De q̄ vt testimoniū p̄hiberet venit iobes q̄ nō erat lux: s̄ vt testimoniū p̄hiberet de lumie. **Adiūgir** em̄. **Erat** lux vera q̄ illumi- nat oēm hoīem venientē in hunc mundū: in mūdo erat: ⁊ mūdū p̄ ip̄m factus ē: ⁊ mūd⁹ eū nō p̄gnouit. **In** pp̄ria venit ⁊ sui eū non re- ceperūt. **Hec** verba oīa q̄ latinā linguā sciunt ex rebus intelligūt q̄s nouerunt. **Quaz** aliq̄ nob̄ innotuerūt p̄ corp̄is sensus sicut hō: sicut ip̄e mūdus: cui⁹ tam euidentē magnitudinē cernimus: sicut eorūdem x̄boz soni. **Nam** et auditus sensus ē corp̄is. **Aliq̄** aut̄ p̄ animi rō- nem sicut id qd̄ dictū est. **Et** sui eū nō recepe- runt. **Intelligūt** em̄: nō in eū crediderūt. **Qd̄** qd̄ sit: nullo corp̄is sensu: s̄ animi rōne cogno- uimus. **Ip̄oz** etiā x̄boz non solū sonos sed si- gnificationes prim̄ p̄ corp̄is sensum: prim̄ per animi rōez didicim⁹ nec ea x̄ba nūc p̄mū audi- uimus s̄ q̄ iam audieram⁹. **Et** nō solū ip̄a: ve- rū etiā q̄ significarent cognita memoria tene- bamus: ⁊ h̄ agnouim⁹. **Hoc** em̄ nomē dissilla- bū cum dicit̄ mundus: qñ sonus est: res vtiq̄ corp̄alis p̄ corpus innotuit: i. p̄ aurem: s̄ etiā qd̄ significat p̄ corpus innotuit: i. p̄ oculos car- nis. **Mūdus** quippe in q̄tū notus est: vident̄ bus notū est. **Ad** h̄ verbū q̄tuo: sillabaz qd̄ est crediderūt: sono suo qñ cor̄pus ē: p̄ aurez carnis illabit̄. **Qd̄** aut̄ significat: nullo cor̄po- ris sensu: s̄ animi rōne cognoscitur. **Nisi** enim quid sit crediderūt p̄ animū nossemus: nō in- telligremus qd̄ nō fecerint illi: de qb⁹ dictū est. **Et** sui eū nō receperūt. **Sonus** ḡ verbi fo- rinsecus in strepit̄ auribus corp̄is: ⁊ attingit sensum q̄ vocatur auditus. **Sp̄s** q̄ hominis ⁊ in nobis ip̄is nota est: ⁊ forinsecus i alijs ad- est corp̄is sensibus oculis cum videt̄: auribus cū auditur: tactui cū tenetur ⁊ tangitur. **Ha-** bet etiā in memoria nostra imaginem suaz incorpalē quidē: sed corp̄i similē. **Mundi** de-

niq̄ ip̄ius mirabilis pulchritudo forinsec⁹ p̄- sto est: ⁊ aspectib⁹ nostris ⁊ ei sensui q̄ d̄ tact⁹ si qd̄ eius attingim⁹. **Habet** etiā int⁹ i memo- ria n̄ra imaginē suā: ad quā recurrim⁹: cū cuz vel septi parietib⁹ vel etiā in tenebris cogita- mus. **Sed** de his imaginib⁹ rerū corp̄aliū in- corp̄alib⁹ qd̄ habentib⁹ tñ similitudines cor̄- porz: ⁊ ad vitā exterioris hoīs p̄tinentib⁹: iaz- satis in vndecimo libro locuti sum⁹. **Nunc** au- tem agimus de hoīe interiore ⁊ eius scia: ea que rez est tempaliū ⁊ mutabiliū: in cui⁹ int̄- rione cum assumit̄ aliqd̄: etiā de reb⁹ ad exte- riorē hoīem p̄tinentibus: ad hoc assumendū ē vt aliqd̄ inde doceat̄ qd̄ rōnalē adiuuet sci- entiā. **Ac** p̄ hoc rez quas cōes cum aiantib⁹ irrōnalibus habemus: rōnalis vsus ad inte- riorē hoīez p̄tinet: nec recte dici pōt cū irrōna- libus aiantib⁹ cum nobis esse cōmunem.

De fide q̄ licet p̄ corp̄is sensum mente con- cepta sit: nihil tamen inuenitur habere cor̄- poreum. **Capitulum II.**

Fides vero de qua in hoc libro aliqñ diutius disputare certa dispositiōis n̄re rōne cōpellimur: quā quib⁹ sit fideles vocant̄: qui non h̄nt infideles: sicut hi q̄ venientē in pp̄ria dei filiū nō receperūt: q̄- uis ex auditu in nobis facta sit. **Non** tñ ad eū sensum corp̄is p̄tinet q̄ appellat̄ auditus: qñ non est sanus: nec ad oculos hui⁹ carnis: qñ nō est color: aut corp̄is forma: nec ad eū q̄ dicitur tactus: qñ corp̄ulētie nihil habet: nec ad vllū sensum corp̄is: qñ cordis res ista nō cor̄- pis: nec fortis est a nobis: sed in intimis n̄ris nec eam quisq̄ hoīm videt in alio: sed vnusq̄ q̄ in semetip̄o. **Deniq̄** pōt ⁊ simulatione con- fingi: ⁊ putari esse in quo non est. **Si** tam igi- tur quisq̄ fidem apud seip̄m videt: in altero aut̄ credit esse eam non videt: ⁊ tanto firmi- us credit: q̄to fructus eius magis nouit q̄s operari solet fides per dilectionem. **Pro**biē omnibus de quibus euangelista subiungit et dicit. **Quot** quot receperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri: his qui credunt in nomine eius: q̄ non ex sanguinibus: neq̄ ex voluntate carnis: neq̄ ex voluntate viri: s̄ ex deo nati sunt. **Fides** ista cōmunis ē: nō sicut aliqua corp̄is forma cōmunis est ad videndū omniū oculis quibus presto est. **Ex** ip̄a quip- pe vna omniū cernentiū quodāmodo infor- mat̄ aspectus) sed sicut dici pōt oibus hoibus esse facies humana cōmunis. **Nā** hoc ita dicitur: vt tñ singuli suas habeāt. **Ex** vna sane do- ctrina impressam fidem credentium cordib⁹ singulorū qui hoc idem credunt verissime di-

Heb. ii.
Job. i.

Ubi s̄

Ubi s̄

Ubi s̄

Job. i.

Ibidem